

Riigikogu Kantselei
riigikogu@riigikogu.ee

Teie 09.04.2025 nr 2-3/15-296
Meie 16.04.2025 nr 5-1/1790-2

**Vastused Riigikogu liikme Vladimir Arhipovi
kirjalikule küsimusele rahandusministrile (KK 296)**

Austatud Riigikogu esimees

1. Miks viib valitsus ellu maksureformi, mille tagajärjel jäävad omavalitsused ilma kümnetest miljonitest eurodest?

Tulumaksuseadusega (§5) muudeti kohalike omavalitsuste üksustele (edaspidi *KOV*) tulumaksu eraldamise põhimõtteid. Perioodil 2025–2027 suurendatakse järk-järgult residendist füüsilise isiku riiklikult pensionilt eraldatavat tulumaksu 2,5%-lt 10,23%-le ja vähendatakse samal ajal järk-järgult muudelt tuludelt eraldatavat tulumaksu 11,89%-lt 10,23%-le. Muudatusega kiireneb tulumaksu laekumise kasv KOV-idele, kus eakate elanike osakaal on kõrge ning kasv aeglustub nendes KOV-ides, kus on kõrgem tööeliste elanike osakaal ja palgatase. **Muudatus on riigieelarve suhtes neutraalne ning KOV-ide summaarne tulubaas jääb kogusummas samaks.**

KOV-idele eraldatava tulumaksu ümberjaotatud summad:

- 2025. a 13 mln;
- 2026. a 24 mln;
- 2027. a 32 mln;
- 2028. a 38 mln;
- 2029. a 40 mln.

Arvestades riigieelarve väga keerulist olukorda, ei olnud paraku võimalik eraldada täiendavaid vahendeid KOV-ide tasandusfondi. Jõukamatele Harjumaa KOV-idele tähendab eraldatava tulumaksu ümberkorraldus kuni 1,5% tulubaasi kasvu vähendamist 2025. aastal ja edaspidi veelgi vähem, mis ei mõjuta oluliselt nende suutlikkust neile seadusega pandud ülesannete täitmisel.

2. Kuidas peaksid KOV-id täitma riiklikke kohustusi ja tagama elanikele teenused, kui nende tulubaasi vähendatakse samal ajal, kui ülesandeid lisandub?

KOV-idele eraldatava tulumaksu ümberkorraldusega ei vähendata KOV-ide summaarset tulubaasi, vaid tehakse seesmine tulude ümberjaotus. Kellegi tulubaas ei vähene eelseisvatel aastatel, vaid osadel KOV-idel aeglustub eraldatava tulumaksu kasv ja teistel kasv kiireneb. Muudatuse tulemusel väljaspool nn „kuldset ringi“ asuvate KOV-ide tulubaas suurenes ning

paranes nende võimekus finantseerida kohalikke avalikke teenuseid. Keskvalitsus ei ole KOV-idele pannud uusi ülesandeid, selleks vahendeid eraldamata.

3. Miks pole valitsus pakkunud täismahus kompensatsioonimehhanismi, kui juba varases faasis oli teada, et reform kahjustab omavalitsusi?

KOV-idele eraldatava tulumaksu ümberkorraldusega kaasnev tulubaasi (tulumaks ja tasandusfond) laekumise vähenemine kompenseeritakse kuni 2035. aastani vastavalt iga aasta riigieelarve seaduses ette nähtud ulatuses järgmiselt:

- 2025. a ei või tulubaas väheneda üle 1,5% võrreldes stsenaariumiga, kui midagi ei muudeta;
- 2026. a ei või tulubaas väheneda üle 2,0% võrreldes stsenaariumiga, kui midagi ei muudeta;
- 2027. a ei või tulubaas väheneda üle 2,5% võrreldes stsenaariumiga, kui midagi ei muudeta;
- 2028. a ei või tulubaas väheneda üle 3,0% võrreldes stsenaariumiga, kui midagi ei muudeta;
- 2029. a ei või tulubaas väheneda üle 3,0% võrreldes stsenaariumiga, kui midagi ei muudeta;
- alates 2030. aastast vähendatakse 2029. aasta kompensatsiooni 15 protsendipunkti võrra aastas kuni 2035. aastani.

4. Kas te ei näe ohtu, et selline rahastuse langus suurendab veelgi regionaalset ebavõrdsust ja halvendab teenuste kättesaadavust maapiirkondades?

Mitte midagi tehes oleks tasandusfondi vahendeid mittesaavate KOV-ide finantsiline võimekus kasvanud oluliselt kiiremini kui teistel KOV-idel¹. KOV-idele eraldatava tulumaksu ümberkorraldus aitab tasandada KOV-ide võimekust osutada avalikke teenuseid, kuna sõltumata elukohast peaks osutatavate avalike teenuste tase olema sama või sarnane.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Jürgen Ligi
rahandusminister

Lemmi Oro 5885 1407
Lemmi.Oro@fin.ee

¹ Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi regionaalpoliitika programmi tegevus 2.2 üheks mõõdikuks on tasandusfondi mittesaavate KOV-de ja tasandusfondi saavate KOV-de põhitulu (tulumaks, maamaks ja tasandusfond) elaniku kohta erinevus. Näitaja on perioodil 2018–2020 püsinud 1,22 peal ning sihttasemeks on soovitud, et see väheneks 1,2-le. Kuid andmed näitavad, et 2021. aastast on hakanud näitaja kasvama ning 2022. aastal jõudis juba tasemele 1,27.